

Tarinan kertoo:
Tenho Heikkilä

Hyljejäillä

Oli huhtikuun ensimmäisiä päiviä 1950-luvun puolivälissä. Kämpyniemessä Esko Järven pihassa touhuttiin kuin pienessä huumassa. Valmistauduttiin kuukauden toista kestäväälle hylkeenpyyntiretkelle. Retki olisi meille kaikille ensimmäinen ja se toi selvää jännityksen värinää mieleemme. Kokemusta ei siis ollut, vain kansan suussa kiertäneitä tarinoita jännittävästä ja uhkarohkeista retkistä, joita rannikon kalastajat olivat Perämeren keväisille jääkentille tehneet.

Varusteet oli hankittu ja tehty vähäisten tietojen pohjalta. Evästä, lähinnä kuivamuonaa, oli laskujemme mukaan vähintään viideksi viikoksi. Tukikohtavene meillä oli pienehkö kalastajavene, jossa oli 3 hevosvoiman moottori. Lisäksi pieni valkoiseksi maalattu jolla pyyntiä varten. Aseet oli trimmattu ja kohdistettu. Patruunoita oli ladattu, kaikkeen oli mielestämme varauduttu.

Veneet ja muut oli lastattu rekeen, sillä hevosella aioimme tehdä alkumatkan, niin kauaksi ulapalle kuin uskaltaisimme. Jäämatka oli ruunalle kova koettelemus, sillä se pelkäsi suunnattomasti jäällä kulkemista. Jouduin koko matkan kävelemään sen edellä, että matka ollenkaan joutuisi. Kun sitten Krunnin ulkopuolella purimme kuorman ja ruuna pääsi kääntymään tulojäljillemme, lähti se kiivaaseen laukkaan, jota vähän hevosen kanssa tekemisissä ollut palauttaja ei ollut saanut hillittyä ennen kuin rannassa.

Me kolme, serkkuni Esko, Oikarisen Lauri ja allekirjoittanut, käänsimme nenämme kohti rannatonta ulappaa. Hikinen työntäminen alkoi. Vene liukui kuitenkin sileällä, lumettomalla jäällä aika mukavasti. Olimmehan päällystäneet kölin ruostumattomalla teräksellä. Ja niinpä vain saavuimme iltapäivällä rantarailon reunalle. Se muodostui joka talvi kiinteän saaristojään ja liikkuvan ulappajään yhtymäkohtaan. Väliin se saattoi aueta kilometriseksi sulaksi ja väliin taas puristua korkeiksi ahtautumiksi.

Nyt se oli satametrinen sula ja niinpä työnsimme veneen vesille. Ajelimme hiljakseen pohjoiseen, mutta siellä oli tie poikki. Käännyimme takaisin etelän suuntaan. Ajoimme tunnin toista ja muuatta sivuhaaraa pääsimme myös etäämmälle selkäjäihin. Sinne leirydyimme.

Aamu valkeni kauniina mutta kylmänä. Pakkasta oli varmaan useita asteita. Maailma ympärillä oli kuin kuumaisema. Kumpuilevaa jääkenttää, jossa oli korkeita ahtautumia. Pyyntiveret kuumina läksimme kukin tahoillemme, ajopuulla potkiskellen, etsimään jälle nousseita "auringonpalvoja".

Laurilla oli tuuria. Hän ampui ensimmäisen hylkeemme. Olimme iloisia ja pidimme oikein peijaiset illalla leirissäme syömällä saaliimme maksan ja muitakin eväsherkkujamme.

Retkemme jatkui hyvin vaihtelevissa ja jopa vaarallisissakin merkeissä. Jatkan kuvaustani muutamilla autenttisilla muistikirjamerkintöjen lainauksilla:

Sain 14.-15. huhtikuuta yöllä kovan kuumeen ja jouduin ottamaan pari päivää levon kannalta.

16.4. Kävin pitkällä tunnustelumatkalla lännenpohjoisella. Siellä oli hyvännäköiset hyljejäät, ja näin useita hengitysreikiä. Pari luhistunutta talvipesääkin.

17.4. Yöllä oli railo auennut ja jäät olivat kovassa liikkeessä. Ajoimme moottoriveneellä ensin etelään, mutta kun siellä oli tie tukossa, niin takaisin pohjoiseen. Sieltä pääsimme kiertämään syvemmälle jäihin.

20.4. Nyt vasta ammuin toisen hylkeemme. Ammuin toisenkin mutta se vierähti veteen ja opposi juuri kun oli saamassa sitä räpylästä kiinni.

23.4. Yöllä jouduimme vetämään venettä kun jää halkesi juuri veneen alta. Tuli kiire. Jäät liikkuvat rauhattomina. Päivällä meille oli käydä kehnosti, kun sumun hälvettyä aioimme siirtyä turvallisemmalle leiripaikalle. Ajoimme kapeaa railoa joka olikin huomaamatta sulkeutumassa. Vene jäi ankaraan puristukseen ja uskoimme jo sen hajoavan täysin. Kaariakin jo paukahti poikki. Onneksemme paine helpotti ja saimme veneen jäälle. Potkurinakseli oli vääntynyt mutkalle. Saimme sen kuitenkin oikaistuksi iltaan mennessä. Suurempaa vuotoa tuskin tuli veneeseen.

24.4. Minä ja Lauri teimme pitkät reissut. Minä lounaaseen ja Lauri luoteeseen. Hylkeitä kovasti. Minä sain yhden. Peljätin kaksi alas ja ammuin kerran ohi. Kyllä oli huonon tuurin päivä.

2.5. Ei mitään suurempaa tapahtunut. Kun olin leirimiehenä, jouduin hälyyttämään pojat merkkilaukauksilla "kotiin ", kun jäät alkoivat tulla päälle.

3.5. Aika hyvä päivä. Lauri ja minä saimme toistasataa kiloa painavat hylkeet kumpikin. Tulipa siinä läskiä kerralla.

4.5. Sataa vettä ja räntää taivaan täydeltä. Päivä menee praatatessa. Syötiin kova "maksamojakka".

5.5. Pojat lähtivät aamulla. Olen korsumikkona ja olen levoton, kun tuli umpisumu. Osaavatko pojat leirille takaisin? Kuulin yhden laukauksenkin, johon koitin vastata. Tulivat kuitenkin ja hylkeen olivat ampuneet.

8.5. Olimme koko päivän kovissa vetohommissa. Se käy huonosti, kun jäät ovat jo niin heikkoja ja ahtautuneita. Kotiin pitäisi kuitenkin jo ruveta pääsemään. Radiosta kuulimme, että rannikko olisi jo sula.

9.5. Yö oli kaikkein kurjimpia. Satoi ja myrskysi. Telтта vuoti. Ukkonenkin jyrähteli. Olimme ilmeisesti kulkeutuneet myrskyn mukana entistä kauemmaksi Suomen rannikosta. Aamulla pääsimme pyrkimään kotiinpäin moottorilla ajaen. Ajoimme yli kolme tuntia mutta sitten sakeni sumu ihan seinäksi. Oli pakko jäädä yöpymään eteen sattuneen jääkentän reunaan.

10.5. Sumu on aamusta alkaen sakea. Tankkarin sumutykin ääni kuuluu. Yritämme suunnistaa sinne ellei ole jääesteitä.

Tähän päiväkirjamerkinnet päättyvät. Seuraavan päivän aamuna rantauduimme Käpyniemessä. Pikkulinnut lauloivat ja koivut olivat lähes hiirenkorvalla. Muutamassa tunnissa olimme saaneet siirtyä jäisestä ja kylmästä ympäristöstä heräävän kevään keskelle. Kotiinpaluu tuntui hienolta.